

A közös halászati politika (KHP) reformja – A legnagyobb fenntartható hozam

Miért fontos, hogy az új szakpolitika a 2015-ig megvalósítandó legnagyobb fenntartható hozamon alapuljon?

Az uniós halállományok 75%-át túlhalásszák, míg világviszonylatban ez az arány átlagosan csupán 25%. Az EU-ban folytatott túlhalászás károsítja a halállományokat, bizonytalan fogásokhoz vezet, és pénzügyi szempontból sebezhetővé teszi a halászati ágazatot. A sérülékeny halállományok az optimálisnál rosszabb fogásokat eredményeznek, ez viszont további halászathoz vezet. Ma a túlhalászott állományok többnyire kisebb és kevésbé értékes halakból állnak. Ezeket a halakat visszadobják a tengerbe vagy azért, mert alacsony kereskedelmi értéket képviselnek, vagy azért, mert nem érik el a minimális méretet.

Ki kell törnünk ebből az ördögi körből. Ez az alapgondolata a legnagyobb fenntartható hozamnak: ez az a legnagyobb halmennyiség, amely az adott állományból korlátlan ideig kifogható annak károsítása nélkül. A legnagyobb fenntartható hozam szerinti állománygazdálkodás célja, hogy a halászok a kisebb halállományok elkeseredett halászatáról áttérjenek a bőséges állományok ésszerű halászatára. Ezáltal nagyobb állományok alakulnak ki, ez pedig nagyobb fogási lehetőségeket és magasabb haszonkulcsot biztosít, valamint a befektetések jobb megtérülésével jár – vagyis további jövedelmet jelent az uniós halászati ágazat számára. A halászok nagyobb méretű halakat tudnak majd kifogni, ami magasabb kilogrammonkénti piaci árat eredményez. Mivel kevesebb méreten aluli hal lesz a fogásokban, kisebb nyomás nehezedik a halászokra, hogy visszadobják ezeket a halakat. Ezenkívül egy tonna hal kevesebb idő alatt halászható egy bőséges állományból, mint egy kisebb állományból, ez pedig egyúttal a halászhajók üzemanyag-kiadásait és szén-dioxid-kibocsátását is csökkenti. Végezetül a fogyasztók az egészséges uniós állományokból kifogott, szélesebb körű halkínálatból választhatnak.

A tagállamok és az EU csaknem harminc éve elkötelezte magát a legnagyobb fenntartható hozam célkitűzése mellett az Egyesült Nemzetek 1982. évi Tengerjogi Egyezményében. Ezt a célkitűzést újból megerősítették az Egyesült Nemzetek halállományokról szóló 1995. évi megállapodásában, ezt követően a 2002. évi johannesburgi nyilatkozatban, majd 2010-ben a nagoyai konferencián is. A fontos nemzetközi partnerek, például az Amerikai Egyesült Államok és Ausztrália már ebbe az irányba halad, és az Unió lemaradt mögöttük.

Hogyan valósítható meg a legnagyobb fenntartható hozam az uniós halászatban?

A halállományoknak a legnagyobb fenntartható hozam szerinti kezelését többéves terveken keresztül lehet a legjobban megvalósítani. A terv végrehajtása során elérendő állománypusztulási arány rögzítése a legjobb gazdálkodási intézkedés, amellyel egyik évről a másikra biztosítható a stabilitást. A többéves terveknek az állománypusztulási arányokat olyan szinten kell megállapítaniuk, amelyek lehetővé teszik, hogy idővel nagyobb halállományok jöjjenek létre.

Eddig milyen eredményeket ért el az Unió a legnagyobb fenntartható hozam tekintetében?

Számos meglévő, hosszú távú gazdálkodási terv a legnagyobb fenntartható hozam elvén alapul. A Bizottság 2010 óta az éves teljes kifogható mennyiségekre és kvótákra vonatkozó javaslatait tudományos szakvélemények alapján, valamint a legnagyobb fenntartható hozam 2015-ig történő elérését szem előtt tartva hozza meg. Az európai halászati ágazat bebizonyította, hogy el lehet mozdulni a legnagyobb fenntartható hozam irányába, hiszen 11 halállomány esetében már meg is valósította ezt a célkitűzést: ezek a Skagerrakban, a Kattegatban, a Balti-tengerben, a La Manche csatorna nyugati részén és a Kelta-tengerben élő nyelvhal, az északi-tengeri és a rockalli foltos tőkehal, az Északi-tengeren, a Skóciától nyugatra lévő vizeken és a Kelta-tengeren halászott hering, Spanyolország és Portugália partvidékén a szárnyas rombuszhal, valamint az Északi-tengerben előforduló norvég homár. Mindezeket a halállományokat ma már fenntartható módon halásszák, továbbá emelkedett a kirakodott halak mennyisége, illetve a halászok és a part menti közösségek jövedelme. Számos egyéb halállomány tekintetében is jó úton haladunk a legnagyobb fenntartható hozam 2015-ig történő eléréséhez. Erre kiváló példa a Balti-tenger keleti részén élő közönséges tőkehal: határozott intézkedéssel sikerült elérni, hogy a halászat a súlyos károkat okozó túlzott kiaknázásról áttérjen a fenntartható kiaknázás elvének alkalmazására, és a kvóták évről évre emelkednek.

Hogyan érhető el a legnagyobb fenntartható hozam olyan állományok esetében, amelyekről nincs elegendő adat?

Ahhoz, hogy a legnagyobb fenntartható hozam meghatározásához megbízható információk álljanak rendelkezésre, megbízható halászati adatokkal kell rendelkezünk. A reform keretében két intézkedés révén lesz biztosítható a megbízható adatok elérhetősége: először is az összes fogás kirakodására vonatkozó kötelezettség (a visszadobási adatok jelenlegi becsült mennyiségeivel szemben), másodsor pedig a halászok és a kutatók között létrejövő új partnerségek. Ezek az intézkedések továbbfejlesztik a megbízhatóbb fogási adatok összegyűjtésének rendszerét, és jelentős mértékben gyarapítják a legnagyobb fenntartható hozam meghatározásához rendelkezésre álló tudásbázist.

Hogyan kell kezelni a legnagyobb fenntartható hozamot a vegyes halászatokban?

A vegyes halászatokban a legérzékenyebb halállomány alapján kell meghatározni a kiaknázási határértékeket, amelyek az adott halászat keretében kifogott összes egyéb halra is érvényesek. Kizárólag így biztosítható, hogy az adott halászatban valamennyi halállomány tekintetében elérhető legyen a legnagyobb fenntartható hozam. Például a nyelvhal halászatát illetően a legnagyobb fenntartható hozam eléréséhez megfelelően ki kell igazítani a sima lepényhal (és egyéb járulékosan kifogott állományok) halászatát, így előfordulhat, hogy a sima lepényhal esetében a legnagyobb fenntartható hozam alacsonyabb lesz, mint a halászat okozta állománypusztulás mértéke. Ugyanakkor a halászok szelektívebb eszközök használatával csökkenthetik a halászat által a legérzékenyebb halfajokat érintő terhelést. A szelektív halászeszközökre vonatkozó előírások a többéves tervek és a technikai intézkedések részét fogják képezni, és ezeket a tagállamok a regionalizáció révén az adott halászat konkrét követelményeihez igazíthatják.

Számos halászatban a legérzékenyebb állomány egyúttal a legértékesebb is. Ilyen például a fehérhúsú halfajok halászatában a közönséges tőkehal, illetve a lepényhalak halászatában a nyelvhal. Az ilyen vegyes halászatokban a megfelelő halászati lehetőségek meghatározásához minden egyes halállomány tekintetében rögzíteni kell a

legnagyobb fenntartható hozam arányait; a Nemzetközi Tengerkutató Tanács (ICES) jelenleg dolgozik ezen.

A legnagyobb fenntartható hozam nemzetközi összefüggésben

Nemzetközi viszonylatban az Uniónak ugyanazt az alapelvet kell érvényesítenie, amelyet magára nézve is alkalmaz. Amikor az Unió nevében jár el, a Bizottság arra fog törekedni, hogy – a tudományos szakvéleményekre és adatokra támaszkodva – a legnagyobb fenntartható hozamra vonatkozó célkitűzést tárgyalási pozíciója részévé tegye.

Mit kell tennünk időközben?

Egyetértés van a tekintetben, hogy a legnagyobb fenntartható hozam középtávon környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóságot biztosít. A nehézséget a cél elérésének módja jelenti, és a Bizottság elhatározta, hogy a halászati ágazatnak és a part menti közösségeknek segítséget nyújt az áttéréshez. Ezért egy erős Európai Tengerügyi és Halászati Alapra tett javaslatot, amely a halászati ágazat számára finanszírozási lehetőségek széles tárházát nyújtja majd többek között finanszírozást:

- a halászati ágazat számára a szelektívebb halászati módszerek kialakítására,
- a hajótulajdonosok és halászok számára a szelektivitási kísérletekben való részvételre,
- a tagállamokon belül, illetve a tagállamok között a halászati ágazat szereplőinek részvételével folytatott társadalmi párbeszédre, amelyek során az érdekeltek kicserélik egymással az ötleteket és a bevált gyakorlati módszereket,
- képzésre és szakmai képesítésre, hogy a halászok megismerkedjenek az innovatív eszközökkel,
- a kisüzemi halászok diverzifikációjára,
- a halászati ágazat számára a konkrét adatok gyűjtésére, legyen szó akár biológiai, akár társadalmi-gazdasági adatokról,
- a forgalmazással kapcsolatos kezdeményezésekre, hogy új termékmárkákat alakítsanak ki, ilyen lehet például a „legnagyobb fenntartható hozam (MSY) tiszteletben tartásával fogott hal”,
- a halászok számára abból a célból, hogy aktívan részt vegyenek a regionalizációban, és konkrét javaslatokat tegyenek azzal kapcsolatban, hogyan lehet elérni a legnagyobb fenntartható hozamot 2015-re.